

Sygn. akt II Ca 723/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dorota Modrzewska-Smyk

Sędzia Sądu Rejonowego Agnieszka Maliszewska

(delegowana)

Protokolant Starszy sekretarz sądowy Jolanta Jaworska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2019 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

przeciwko A. T.

o zapłatę kwoty 10277,85 zł z odsetkami:

a) maksymalnymi za opóźnienie od kwoty 10222,95 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

b) ustawowymi od kwoty 54,90 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 12 lutego 2018 roku, sygn. akt (...)

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie II w ten sposób, że zasądza od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. dodatkowo kwotę 2772,36 zł (dwa tysiące siedemset siedemdziesiąt dwa złote trzydzieści sześć groszy) z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie III w ten sposób, że zasądzoną od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 67,35 zł (sześćdziesiąt siedem złotych trzydzieści pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu podwyższa do kwoty 111,14 zł (sto jedenaście złotych czternaście groszy);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 137,72 zł (sto trzydzieści siedem złotych siedemdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 723/18

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 21 grudnia 2016 roku powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wniósł o zasądzenie od pozwanej – A. T. kwoty 10277,85 zł z odsetkami:

- a) umownymi w wysokości 14 % od kwoty 10222,95 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- b) ustawowymi od kwoty 54,90 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty (k. 2-4).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że A. T. zawarła umowę pożyczki z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek osobom fizycznym ze środków własnych, na podstawie której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 12913,20 zł.

Powód wskazał, że pozwana zobowiązała się zapłacić całkowitą kwotę pożyczki, to jest kwotę 12913,20 zł, w dwudziestu czterech miesięcznych ratach w wysokości 538,05 zł każda.

Powód wskazał, że do dnia wniesienia pozwu pozwana dokonała wpłat na łączną kwotę 2690,25 zł, które zostały zaksięgowane na poczet należności głównej.

Powód wskazał również, że w dniu 31 października 2016 roku złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki z zachowaniem trzydziestodniowego terminu wypowiedzenia. Tym samym niezapłacona część należności głównej stała się wymagalna z dniem 7 grudnia 2016 roku, zgodnie z postanowieniem zawartym w § 6 ust. 1 umowy pożyczki.

Powód wskazał, że domaga się zasądzenia odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie (maksymalne odsetki za opóźnienie) od kwoty 10222,95 zł od dnia wniesienia pozwu.

Powód wskazał, że wnosi również o „zasądzenie odsetek za opóźnienie w kwocie 54 zł, które zostały naliczone od kwoty należności głównej pozostałej do spłaty od dnia następnego po dniu postawienia wierzytelności w stan wymagalności do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu.

*

W dniu 7 lutego 2017 roku Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym nakazał A. T., aby zapłaciła (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 10277,85 zł, w tym:

- a) kwotę 10222,95 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
  - b) kwotę 54,90 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty
- oraz kwotę 130,29 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k. 5).

*

Od nakazu zapłaty z dnia 7 lutego 2017 roku A. T. wniosła sprzeciw (k. 6v, 8v-9).

*

W piśmie procesowym z dnia 22 sierpnia 2017 roku powód wskazał, że wnosi o zasądzenie od A. T. kwoty 10277,85 zł z odsetkami:

- a)** umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie (maksymalnymi odsetkami za opóźnienie) od kwoty 10222,95 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

b) ustawowymi od kwoty 54,90 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty (k. 16-17v).

*

Na rozprawie w dniu 27 listopada 2017 roku pozwana oświadczyła, że uznaje powództwo co do kwoty 2500 zł należności głównej, a w pozostałej części wnosi o oddalenie powództwa (k. 46).

Na tej samej rozprawie powódka oświadczyła, że „uznaje powództwo w kwocie stanowiącej różnicę między kwotą 5100 zł wynikającą z aneksu a kwotą, którą spłaciła w pięciu ratach po 538 zł” (k. 47).

*

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2018 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej:

I. zasądził od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwotę 4027,29 zł z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 54,90 zł od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwotę 67,35 zł tytułem kosztów procesu (k. 57).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w G., jako pożyczkodawcą, a A. T., jako pożyczkobiorcą, została zawarta na okres dwóch lat umowa pożyczki nr (...) (...), na podstawie której pożyczkodawca udzielił pożyczkobiorcy pożyczki w kwocie 12913,20 zł. Pożyczkobiorca zobowiązał się do zwrotu pożyczki i do poniesienia opłaty w kwocie 7813,20 zł tytułem prowizji płaconej pożyczkodawcy w dniu zawarcia umowy w momencie udostępnienia mu kwoty należnej z umowy. Kwota 12913,20 zł miała zostać spłacona w 24 miesięcznych ratach po 538,05 zł każda. Na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki strony zastrzegły dla pożyczkodawcy odsetki w aktualnej wysokości 14% odpowiadającej dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie.

Sąd Rejonowy ustalił, że jednocześnie z podpisaniem umowy pożyczki A. T. wyraziła zgodę na spłatę pierwotnej pożyczki nr (...) (...) zawartej z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez potrącenie jej z całkowitej kwoty do wypłaty pożyczki nr (...) (...). Strony, regulując powyższe w aneksie do umowy, potwierdziły, że tym samym pożyczkodawca pozostaje zobowiązany do zapłaty kwoty 5100 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 21 marca 2016 roku pożyczkodawca przelewał na rachunek pożyczkobiorcy kwotę 2594 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 25 sierpnia 2016 roku pożyczkodawca wystawił wezwanie pożyczkobiorcy do zapłaty. Pismem z dnia 31 października 2016 roku pożyczkodawca wypowiedział umowę pożyczki z zachowaniem trzydziestodniowego terminu wypowiedzenia. Tego samego dnia wystosowane zostało do pożyczkobiorcy wezwanie do zapłaty przedsądowe.

Sąd Rejonowy ustalił, że do chwili wniesienia powództwa pozwana spłaciła kwotę 2690,25 zł, którą powód w całości zarachował na poczet kapitału.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, oraz przedstawił stanowisko w zakresie oceny dowodów.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 720 § 1 k.c. i wskazał, że nie zachodzą wątpliwości co do istnienia zobowiązania, które uzasadniało zwrot niespłaconej części pożyczki, wątpliwości budziły natomiast świadczenia dodatkowe z tytułu prowizji.

Sąd Rejonowy wskazał, że powód jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi, dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej z pozwaną były w całości dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 385¹ § 1 k.c. i art. 22¹ k.c. i wskazał, że zawarta między stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanej.

Sąd Rejonowy uznał, że uzasadnione jest żądanie zapłaty kwoty 4027,29 zł. W zakresie, w jakim powództwo zostało oddalone, Sąd uznał, że postanowienia umowy zobowiązujące pozwaną do zapłaty żądanych kwot są abuzywne i nie są dla pozwanej wiążące.

Sąd Rejonowy wskazał, że ocenił postanowienie umowne zobowiązujące pozwaną do zapłaty prowizji w kwocie 7813,20 zł jako abuzywne, ponieważ narusza dobre obyczaje i interes konsumenta poprzez obciążanie go opłatą stanowiącą ponad 60% wartości udzielonej pożyczki. To postanowienie umowne godzi w równowagę kontraktową tego stosunku. Wysokość zastrzeżonej z tego tytułu kwoty rodzi też podejrzenie, że postanowienia umowne dotyczące obciążenia pozwanej tak wysoką prowizją miały na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i stanowić obciążenie fiskalne pożyczkobiorcy pobierane przez pożyczkodawcę nie tylko zamiast niedochodzonych odsetek kapitałowych, ale dodatkowo ponad ich wartość. Świadczenie pozwanej jest nieekwiwalentne w stosunku do kosztów obsługi pożyczki, zważywszy, że jednego dnia i jednorazowo rozliczone zostały dwa zobowiązania umowne pozwanej, a następnie powód dokonywał jedynie zarachowywania wpłat.

Sąd Rejonowy uznał, że zasadne było dochodzenie prowizji w wysokości 10% całkowitej kwoty do zapłaty (1291,32 zł), która to wartość jest nieznacznie wyższa niż występująca w obrocie bankowym, co uwzględnia fakt, iż powód niejako wkalkulował w jej wysokość nienaliczane umownie odsetki kapitałowe.

Sąd Rejonowy wskazał, że chociaż pozwana wskazywała, iż spłaciła już zadłużenie, mechanizm rozliczenia zaprezentowany przez powoda jest prawidłowy i odpowiada treści dokumentów, które potwierdzają istnienie zobowiązań i ich wykonywanie. Wynika z nich, że wprawdzie pozwana zaciągnęła pożyczkę w kwocie 12913,20 zł, jednak w umowie pozwana wyraziła zgodę, aby zastrzeżoną dla powoda prowizję w kwocie 7813,20 zł sfinansować z drugiej pożyczki, podobnie jak i wcześniejszą niespłaconą kwotę pożyczki. Kwestia czy pierwsza umowa pożyczki była zawarta tego samego dnia, czy w innej dacie, nie ma tu znaczenia, skoro pozwana nie kwestionowała, że takie zobowiązanie istniało i to w tej wysokości. Powód domagał się zasądzenia kwoty 10222,95 zł, dokonując zarachowania wcześniejszych spłat pozwanej w łącznej kwocie 2690,25 zł. Pozwana nie wykazała za pomocą jakichkolwiek dowodów, że spłaciła większą kwotę. Poza kwotę 10222,95 zł powód domagał się w pozwie kwoty 54,90 zł tytułem skapitalizowanych odsetek, których wysokość nie budziła wątpliwości Sądu w świetle treści umowy. Powód domagał się wyjściowo kwoty 12913,20 zł, na którą składały się kwota przelana pozwanej tytułem kwoty pożyczki do wypłaty – 2594 zł, kwota, którą powód potrącił pozwanej – zgodnie z aneksem – tytułem spłaty poprzedniej pożyczki – 2506 zł oraz prowizja – 7813,20 zł (2594 zł + 2506 zł + 7813,20 zł = 12913,20 zł). Prowizja została zmniejszona z kwoty 7813,20 zł do kwoty 1291,32 zł. O różnicę między prowizją dochodzoną pozwem i zmniejszoną przez Sąd należało pomniejszyć żądanie pozwu i w tym zakresie oddalić powództwo.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o żądaniu odsetek Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 481 § 1 k.c.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 12 lutego 2018 roku apelację wniósł powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G., wskazując, że zaskarża wyrok w części obejmującej rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II.

Powód zarzucił:

„1. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (DzU z 2011 r. Nr 126, póź. 715, z późn. zm., dalej: Ustawa z 2011 roku) - co w konsekwencji doprowadziło Sąd I instancji do błędnego przyjęcia, że strony nie mogły w granicach swobody umów postanowić, że wynagrodzeniem powoda za udzielenie kapitału stronie pozwanej będzie prowizja w wysokości ustalonej przez strony w umowie pożyczki i w konsekwencji jej zmiarkowanie do kwoty stanowiącej 10% kwoty pierwotnej, podczas gdy przepisy kodeksu cywilnego pozostawiają stronom umowy pożyczki dowolność co do ustalenia formy odpłatności w umowie pożyczki, a mając na uwadze przepisy Ustawy z 2011 roku, formą odpłatności może być również prowizja w ustalonej w umowie pożyczki wysokości;

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 359 § 2¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) i art. 5 pkt 12) Ustawy z 2011 roku - poprzez błędne uznanie przez Sąd I instancji, że ustalona przez strony umowy pożyczki prowizja stanowi naruszenie zapisu o maksymalnych odsetkach wynikających z czynności prawnej, podczas gdy naliczenie tychże opłat nie stanowi obejścia ww. regulacji, stanowiąc wyłącznie wyraz swobody kontraktowej wyrażonej w art. 353¹ k.c., a nadto przepisy kodeksu cywilnego pozostawiają stronom umowy pożyczki dowolność co do ustalenia formy odpłatności w umowie pożyczki, a mając na uwadze przepisy Ustawy z 2011 roku, formą odpłatności może być również prowizja, która jest niezależna od odsetek kapitałowych;

3. Naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 36a w zw. z art. 5 pkt 7) Ustawy z 2011 roku poprzez niezastosowanie i w konsekwencji błędne uznanie przez Sąd I instancji, że ustalona w umowie pożyczki prowizja stanowi niedozwolone klauzule umowne i ma na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych, podczas gdy ustalona przez strony prowizja jest niższa aniżeli maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu wyliczona dla umowy pożyczki zawartej między powodem a stroną pozwaną zgodnie z ww. przepisem;

4. Naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie wskutek błędnego przyjęcia, że postanowienia umowy pożyczki w zakresie dotyczącym wysokości prowizji wypełniają przesłanki do uznania ich za niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu ww. przepisu, podczas gdy ustalona w umowie pożyczki prowizja stanowi główne świadczenie po stronie pożyczkobiorcy, co wyłącza możliwość zastosowania art. 385¹ § 1 k.c., a nadto prawidłowa interpretacja postanowień umownych w tym zakresie prowadzi do uznania, że nie kształtują one praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani nie naruszają rażąco jego interesów, a tym samym przesłanki uznania ww. postanowienia umownego za niedozwolone nie zostały spełnione;

5. Naruszenie przepisów art. 328 § 2 k.p.c., które miało wpływ na treść orzeczenia, poprzez brak możliwości dokonania oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co w konsekwencji uniemożliwia przeprowadzenie kontroli apelacyjnej; w szczególności przez brak uwzględnienia, rozpatrzenia i wyjaśnienia przez Sąd I instancji wszystkich przesłanek kontroli dokonywanej na podstawie przepisu art. 385¹ § 1 k.c. w tym w szczególności przez brak wyjaśnienia, dlaczego zdaniem Sądu I Instancji prowizja nie stanowi głównego świadczenia stron;

6. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. które miało wpływ na treść orzeczenia, przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego poprzez bezpodstawne obniżenie należnego powodowi wynagrodzenia do kwoty 1.291,32 zł, podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż należna powodowi prowizja wynosiła 7.813,20 zł, a nadto przez błędne przyjęcie, że postanowienia umowne dotyczące prowizji stanowią próbę obejścia przepisów dot. odsetek maksymalnych oraz niedozwolone klauzule umowne, podczas gdy z treści zebranego materiału wynika, iż prowizja stanowi główne świadczenie po stronie pozwanej, co uniemożliwia uznanie prowizji za niedozwolone postanowienie umowne”.

Powód wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kwoty 10.277,85 zł;
2. Zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje”¹.

÷

Na rozprawie apelacyjnej strony nie zajęły stanowiska.

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo zasadna.

Na wstępie należy wskazać, że treść umowy pożyczki stanowiącej element podstawy faktycznej powództwa w rozpoznawanej sprawie wskazuje jednoznacznie, że do oceny skutków prawnych tej umowy mają zastosowanie nie tylko przepisy Kodeksu cywilnego, ale również przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2018 r. poz. 993 – tekst jednolity).

W szczególności należy podkreślić, że w rozpoznawanej sprawie mają zastosowanie przepisy art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim. Umowa, której dotyczy rozpoznawana sprawa, została zawarta przez strony w dniu 18 marca 2016 roku, natomiast przepisy art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim weszły w życie w dniu 11 marca 2016 roku. Przepisy art. 36a – art. 36d zostały dodane przez przepis art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1357).

Przepis art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku stanowi, że przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi.

Przepis art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku stanowi, że za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki.

Przepisy art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku stanowią:

1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$\text{MPKK} \leq (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK – maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K – całkowitą kwotę kredytu,

n – okres spłaty wyrażony w dniach,

R – liczbę dni w roku.

2. Pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

3. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotą kredytu.

Przepisy art. 5 pkt 6-8 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku stanowią, że użyte w ustawie określenia oznaczają:

6) całkowity koszt kredytu – wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach,

- z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta;

6a) pozaodsetkowe koszty kredytu – wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek;

7) całkowita kwota kredytu – maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt;

8) całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta – suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu.

Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej nie zastosował powołanych wyżej przepisów, pomimo że stan faktyczny sprawy, nawet taki, jaki został ustalony przez ten Sąd, uzasadniał ich zastosowanie.

Jeżeli chodzi o ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, to nie są one częściowo prawidłowe, gdy chodzi o treść zawartej przez strony umowy pożyczki. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że treść zawartej przez strony umowy jest wyznaczona nie tylko przez treść dokumentu zatytułowanego „(...) D. Umowa pożyczki nr: (...) (...)” (k. 18-21), ale także pozostałe dokumenty podpisane przez strony w dniu zawarcia umowy pożyczki, a prawdopodobnie nawet łącznie z podpisaniem umowy pożyczki. Są to mianowicie następujące dokumenty:

a) (...) NA (...) (k. 22),

b) „Aneks nr (...) do Umowy Pożyczki Nr (...) (...) z dnia 18.03.2016 ((...))” (k. 23),

c) „Wniosek o dokonanie potrącenia kwoty Prowizji z wypłacanej Całkowitej Kwoty Pożyczki” (k. 24).

Literalna treść samego dokumentu zatytułowanego „(...) D. Umowa pożyczki nr: (...) (...)” wskazuje, że przedmiotem pożyczki miała być kwota 12913,20 zł. Jednocześnie strony ustaliły, że „pożyczkodawca zobowiązany jest ponieść opłatę w wysokości 7813,20 zł (zwaną dalej „Prowizją”) należną Pożyczkodawcy z tytułu udzielenia pożyczki” (§ 2 ust. 2 zd. 1 umowy). Strony ustaliły także, że „prowizja jest wymagalna w dniu zawarcia niniejszej Umowy” (§ 2 ust. 2 zd. 2 umowy).

Gdyby opierać się na dosłownym brzmieniu dokumentu zatytułowanego „(...) D. Umowa pożyczki nr: (...) (...)”, to należałoby uznać, że pożyczkodawca miałby obowiązek wypłacić pożyczkobiorcy kwotę 12913,20 zł, a jednocześnie pożyczkobiorca miałby obowiązek zapłacić pożyczkodawcy w dniu zawarcia umowy kwotę 7813,20 zł z tytułu prowizji. Taki dwustronny przepływ środków, praktycznie w tym samym czasie, byłby nielogiczny z punktu widzenia ekonomicznego, czy technicznego (księgowego).

W związku z powyższym w tym samym dniu, jednocześnie z podpisaniem pierwszego dokumentu, strony podpisały kolejny, już wcześniej przygotowany na formularzu dokument, z którego wynika, że wierzytelność pożyczkodawcy z

tytułu prowizji w kwocie 7813,20 zł została potrącona z wierzytelnością pożyczkobiorcy z tytułu pożyczki w kwocie 12913,20 zł. Do wypłaty pożyczkobiorcy miała przypadać zatem jedynie kwota 5100 zł, natomiast pożyczka miała zostać zwrócona w kwocie 12913,20 zł.

Z powołanych wyżej dokumentów wynika zatem, że w rzeczywistości przedmiotem pożyczki miała być jedynie kwota 5100 zł i ta kwota miała stanowić całkowitą kwotę kredytu w znaczeniu określonym przez przepis art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim, zaś prowizja miała wynieść 7813,20 zł i wbrew postanowieniom stron zawartym w dokumencie zatytułowanym „Aneks nr (...) do Umowy Pożyczki Nr (...) (...) z dnia 18.03.2016 („Umowa”)” prowizja ta nie uległa umorzeniu przez dwustronne potrącenie, lecz miała zostać uiszczona przez pożyczkobiorcę pod „szyldem” zwrotu pożyczki.

Przepis art. 65 k.c. stanowi, że:

§ 1. Oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje.

§ 2. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

W ocenie Sądu Okręgowego treść wymienionych wyżej dokumentów składających się na rzeczywistą treść umowy pożyczki została skonstruowana z inicjatywy powoda w taki sposób, aby obejść przepisy art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku regulujące maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego.

Rzeczywista kwota pożyczki wynosiła bowiem 5100 zł, zaś prowizja za jej udzielenie 7813,20 zł.

Wprawdzie w omawianym zakresie brak jest w apelacji zarzutów apelacyjnych dotyczących prawidłowości ustaleń faktycznych, co jest zrozumiałe, ponieważ wskazane przez Sąd Okręgowy okoliczności faktyczne są niekorzystne dla powoda, jednak Sąd Okręgowy, jako sąd drugiej instancji, uprawniony jest do dokonania w postępowaniu apelacyjnym takich ustaleń, jakie wynikają z zebranego w sprawie materiału dowodowego². Przepis art. 382 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił natomiast, że pozwanej została udostępniona kwota 5100 zł. W ramach tej kwoty kwota 2506 zł została zaliczona na poczet zwrotu wcześniejszej pożyczki, to jest pożyczki z dnia 22 września 2015 roku (k. 22, 38), natomiast pozostała kwota 2594 zł została przelana na rachunek pozwanej (k. 8).

Prawidłowe są również ustalenia Sądu Rejonowego co do tego, że na poczet wierzytelności powoda pozwana wpłaciła łącznie jedynie kwotę 2690,25 zł, którą powód zaliczył na poczet należności głównej z tytułu zwrotu pożyczki.

÷

Biorąc pod uwagę rzeczywistą kwotę udzielonej przez powoda pożyczki, a więc kwotę 5100 zł, należy obliczyć maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu przy zastosowaniu wzoru wskazanego w przepisie art. 36a ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim.

Dla celów konkretnych obliczeń matematycznych wzór ten powinien mieć następujący zapis:

$$MPKK = (K \cdot 0,25) + (K \cdot n/R \cdot 0,3)$$

W rozpoznawanej sprawie maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu wynosi zatem 4335 zł.

$$MPKK = (5100 \text{ zł} \cdot 0,25) + (5100 \text{ zł} \cdot 730/365 \cdot 0,3)$$

$$MPKK = 1275 \text{ zł} + 3060 \text{ zł}$$

MPKK = 4335 zł

W związku z tym, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy pozwana nie była zobowiązana do zapłaty innych niż prowizja pozaodsetkowych kosztów kredytu, należy uznać, że maksymalna wysokość prowizji, jaka mogła być przedmiotem umowy, wynosi 4335 zł.

Przepis art. 36a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, że pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotę kredytu.

W rozpoznawanej sprawie powód mógł zatem domagać się skutecznie zapłaty prowizji jedynie w kwocie 4335 zł.

÷

Poza sporem była w rozpoznawanej sprawie okoliczność, że pozwana dokonała zwrotu pożyczki w kwocie 2690,25 zł. Do zwrotu z tego tytułu pozostała zatem kwota 2409,75 zł.

$5100 \text{ zł} - 2690,25 \text{ zł} = 2409,75 \text{ zł}$

Pozwana powinna zapłacić również prowizję w kwocie 4335 zł.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4027,29 zł obejmującą:

- a) część pożyczki – 2409,75 zł,
- b) część prowizji – 1562,64 zł,
- c) odsetki określone kwotowo – 54,90 zł.

W rzeczywistości Sąd Rejonowy zasądził tytułem prowizji kwotę wyższą niż kwota 1291,32 zł wskazywana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, ponieważ różnica pomiędzy całą kwotą 10277,85 zł, dochodzoną pozwem, a kwotą 6521,88 zł, stanowiącą różnicę między prowizją umówioną (7813,20 zł) a prowizją wskazaną w uzasadnieniu jako należną (1291,32 zł), wynosi 3755,97 zł, a nie 4027,29 zł. Sąd Rejonowy zasądził zatem prowizję w kwocie 1562,64 zł.

Skoro Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda prowizję w kwocie 1562,64 zł, zaś powodowi należała się prowizja w kwocie co najwyżej 4335 zł, to do zapłaty pozostaje jeszcze kwota 2772,36 zł.

$2772,36 \text{ zł} = 4335 \text{ zł} - 1562,64 \text{ zł}$

Sąd Rejonowy niewłaściwie zastosował przepis art. 385¹ § 1 k.c. Skoro ustawodawca określa maksymalną dopuszczalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, to zastrzeżenie pozaodsetkowych kosztów kredytu w granicach określonych ustawą nie może być uznane co do zasady za niedozwolone postanowienie umowne.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy:

I. zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie II w ten sposób, że zasądził od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. dodatkowo kwotę 2772,36 zł z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 21 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie III w ten sposób, że zasądzoną od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 67,35 zł tytułem zwrotu kosztów procesu podwyższyl do kwoty 111,14 zł.

W związku ze zmianą zaskarżonego wyroku w punkcie II, należało zmienić ten wyrok w punkcie III, to jest w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję stanowi przepis art. 100 zd. 1 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z uwagi na to, że powództwo zostało częściowo oddalone, Sąd Okręgowy stosunkowo rozdzielił koszty procesu pomiędzy stronami, mając na względzie fakt, w jakiej części żądanie pozwu zostało uwzględnione.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z dnia 31 stycznia 1991 roku, II CZ 255/90 (OSP 1991, z. 11, poz. 279), stosunkowy podział kosztów procesu (art. 100 k.p.c.) dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad z art. 98 § 2 i 3 k.p.c. (oraz art. 99 k.p.c.), w wypadkach tam wskazanych. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty, stanowiące ich udziały w całości kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział – zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica.

Ogółem koszty procesu w rozpoznawanej sprawie wyniosły w pierwszej instancji 178,69 zł.

Powód poniósł koszty w kwocie 171,89 zł, obejmujące opłatę od pozwu – 129 zł (k. 1), opłatę manipulacyjną – 1,29 zł (k. 3), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł (k. 31), opłaty notarialne za poświadczenie dokumentów – 24,60 zł (k. 36).

Pozwana poniosła koszty w kwocie 6,80 zł, obejmujące opłatę pocztową za przesłanie sprzeciwu od nakazu zapłaty (k. 6,80 zł).

Pozwana przegrała sprawę w pierwszej instancji w 0,66 części, ponieważ w takim zakresie zostało uwzględnione żądanie pozwu ($6799,65 \text{ zł} : 10277,85 \text{ zł} = 0,66$). Powód przegrał sprawę w pierwszej instancji w 0,34 części.

Udział w sumie kosztów procesu obciążający pozwaną wynosi 117,94 zł ($= 178,69 \text{ zł} \cdot 0,66$). Udział w sumie kosztów procesu obciążający powoda wynosi 60,75 zł.

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (171,89 zł) o 111,14 zł przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

W pozostałej części apelacja powoda jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

*

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od A. T. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 137,72 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Ogółem koszty postępowania odwoławczego w rozpoznawanej sprawie wyniosły 313 zł i zostały poniesione wyłącznie przez powoda. Koszty te obejmują opłatę od apelacji – 250 zł i 63 zł (k. 70, 88).

Pozwana przegrała sprawę w drugiej instancji w 0,44 części, ponieważ w takim zakresie apelacja została uwzględniona.

$2772,36 \text{ zł} : (10277,85 \text{ zł} - 4027,29 \text{ zł}) = 2772,36 \text{ zł} : 6250,56 \text{ zł} = 0,44$

Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający pozwaną wynosi 137,72 zł ($= 313 \text{ zł} \cdot 0,44$).

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (313 zł) o 137,72 zł przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Dorota Modrzewska-Smyk Dariusz Iskra Agnieszka Maliszewska

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych.

2 Por. przykładowo uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 grudnia 2017 roku, II UK 565/16, Lex nr 2434453.